

Nomenar bisbes amb criteris diferents a Buenos Aires o a Barcelona

L'any 2016 eclesial ha començat a Catalunya amb un nou arquebisbe, Juan José Omella, que relleva el cardenal Lluís Martínez Sistach de l'arxidiòcesi de Barcelona. Cal esperar cent dies per emetre un primer judici sobre el seu exercici pastoral. Així succeeix en política. Al cap i a la fi, la missió episcopal té un sentit eminentment eclesial, però també connotacions cíviques. Les té des del mateix moment inicial del procés de nomenament, procés opac que provoca especulacions sobre interferències polítiques.

Els fets demostren que s'apliquen criteris diferents en els nomenaments episcopals. Joseph Ratzinger, nascut a Baviera, fou bisbe de la capital del seu land, Munich, abans de ser elegit Papa amb el nom de Benet XVI. Jorge Mario Bergoglio, nascut a Buenos Aires, fou bisbe de Buenos Aires i el seu successor a aquesta arxidiòcesi, quan Bergoglio fou escollit Papa amb el nom de Francesc, és Mario Aurelio Poli, nascut a Buenos Aires. També Omella, nascut a Cretas (Terol), ha estat bisbe de diòcesis d'Aragó com Saragossa i Barbastre-Monzón. Tothom admetrà que aquests tres casos tenen la seva lògica humana, evangèlica i eclesial. Ningú no dirà que són nomenaments fruit dels nacionalismes bavarès o argentí, o del regionalisme aragonès, o que van en contra de la catolicitat.

Aquest criteri tan normal, en canvi, es trenca a l'arxidiòcesi de Barcelona. L'arxidiòcesi barcelonina només ha tingut dos bisbes catalans des que va acabar la guerra civil del 1936-1939 amb la victòria franquista que va aniquilar les institucions de l'autogovern de Catalunya i altres entitats civils i eclesials de la societat catalana. L'episcopologi mostra que Barcelona ha tingut tan sols dos catalans entre els seus set bisbes en les darreres vuit dècades. Miguel de los Santos Díaz Gomara, entre 1939-1942, de Fiero (Navarra). Gregorio Modrego Casaus, entre 1943 i 1967, d'El Buste (Aragó). Marcelo González Martín, entre 1967 i 1971, de Villanubia (Castella). Narcís Jubany i Arnau, entre 1971 i 1990, de Santa Coloma de Farners (la Selva). Ricard M. Carles Gordó, entre 1990 i 2004, de València. Lluís Martínez Sistach,

entre 2004 i 2015, de Barcelona. I ara Juan José Omella, de Cretas (Terol).

Ser català és un handicap a Catalunya

Aquestes circumstàncies indiquen que ser català o portar anys vivint arrelat a Catalunya és un handicap per ser bisbe a una diòcesi catalana. El que interessa, repliquen alguns, és que un bisbe sigui sant i bon pastor; no importa el seu lloc de naixement. Però llavors és oportú preguntar si entre el clergat barceloní i català no hi ha cap clergue o bisbe que sigui sant i amb característiques adequades per ser bon pastor.

També és raonable pensar que les consideracions polítiques incideixen en el procés de nomenaments episcopals, sobretot aquelles consideracions que afecten les maneres diferents d'entendre la relació entre Espanya i Catalunya. ¿Per què el Vaticà nomena com a arquebisbe de Barcelona un prelat que no és de cap diòcesi catalana? va preguntar el diari digital *elmon.cat* al cardenal Martínez Sistach. La seva resposta és textualment aquesta: «El procediment de nomenament de bisbes segueix un camí establert, i el Vaticà ha considerat qui era el candidat».

Sobre aquestes qüestions, un monjo de Poblet, fra Lluís Solà, reflexiona a «Catalunya cristiana». Escriu: «El bisbe sempre hauria de ser escollit pel poble i d'entre el poble (entengui's, el poble fidel i el clergat de la pròpia diòcesi) precisament perquè el bisbe és un sagrament d'aquesta autoritat que fa créixer, que emana del Crist, que es troba a la base de la piràmide invertida, i que emana alhora del poble creient, que es troba al capdamunt de la piràmide. Un bisbe que vingui de fora de la comunitat, que no l'hagi fet créixer la fe del poble fidel que haurà de pasturar, no podrà ser el sagrament d'aquesta realitat mística i invisible, tan bella».

L'article de fra Lluís Solà es titula *La piràmide invertida*. La mateixa imatge és utilitzada pel Papa Francesc en el seu discurs (17 octubre 2015) amb motiu del 50 aniversari de la institució del Sínode de Bisbes. Francesc explica: «A l'Església, com en una piràmide invertida, la

cima es troba per sota de la base. Per això, els qui exerceixen l'autoritat són nomenats 'ministres': perquè, segons el significat originari de la paraula, són els més petits de tots».

Joan Carrera explica el sentit eclesial del «Volem bisbes catalans»

Una anàlisi acurada sobre aquests afers, i que manté vigència en aquest 2016, va ser realitzada per Joan Carrera, bisbe auxiliar de Barcelona, el novembre del 2002, sis anys abans de morir. Ho va exposar en unes jornades d'intel·lectuals cristians organitzades per la Fundació Joan Maragall al monestir de Montserrat.

Davant la secularització existent a Catalunya i a Europa hi ha, segons el bisbe Carrera, dues temptacions per part de l'Església. Una és la del «gueto», per la qual grups cristians es tanquen en si mateixos. L'altre es la «substitució», per la qual es busca refer l'Església amb fórmules estranyes i alienes a la realitat social i eclesial, i amb sectors acrítics sense arrelament al país. La resposta autèntica, segons el bon bisbe Joan, consisteix a evangelitzar i reformar la societat i l'Església des de dins.

La tesi del bisbe Carrera aplicada a la societat catalana, segons una crònica periodística de l'època, segueix a continuació. «Per evangelitzar una societat —en paraules del bisbe— hi ha alguns que imposen fórmules alienes i estranyes a la realitat social i eclesial en lloc de reformar la societat i l'Església des de dins. Des de 1714 hi ha hagut substitucions dràstiques d'episcopat i, fins i tot, d'abats. En la postguerra es va viure un nou episodi d'aquest procés. Es va substituir tot el catolicisme adaptat a la societat democràtica dels anys trenta per un catolicisme inspirat en el nou règim franquista. Els efectes han estat greus. Quan a Catalunya es diu "Volem bisbes catalans" no s'expressa un desig local ni és un patriotisme elemental. Es fruit d'una experiència que té ja més de dos segles. S'han vist els efectes nefastos de substituir el concepte d'evangelització del país real per un de substitució d'aquest país, almenys en les instàncies més significatives (...) Els missioners procedents d'altres Esglésies i països, com diu Joan Pau II, han

d'inserir-se en el món sociocultural d'aquells a que són enviats. Han d'aprendre la llengua del lloc on treballen, conèixer les expressions més significatives d'aquella cultura, descobrir els seus valors per experiència directa».

El cardenal Martínez Sistach prepara les seves memòries

Bona part de les aportacions pastorals i intel·lectuals del bisbe Carrera estan reunides en un voluminós llibre, *Ara Mateix. Vint-i-cinc anys a Catalunya cristiana (1983-2008)*. La lectura pausada d'aquest volum és molt recomanable per qui vulgui conèixer les realitats social i eclesial de Catalunya i per a una persona, com l'arquebisbe Juan José Omella, que reconeix que desconeix aquestes realitats.

L'arquebisbe Juan José, igual que tots els bisbes de la Conferència Episcopal Espanyola, ha rebut un llibre enviat per Martínez Sistach, *Estat laic i societat plurireligiosa*, que és el discurs que el cardenal va pronunciar en el seu recent ingrés a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.

El cardenal Martínez Sistach ha adoptat diverses decisions per viure de manera adequada i profitosa en la seva nova situació d'arquebisbe emèrit. Una primera decisió és la de continuar vivint en la seva ciutat natal, Barcelona, i de posar-se a disposició del seu successor, però amb la voluntat expressa de no interferir de cap manera la tasca de l'arquebisbe Omella. Una segona decisió és la de viure a la residència austera dels sacerdots ancians. Una tercera decisió és la d'impulsar la Fundació Antoni Gaudí dedicada a fomentar el debat sobre les grans ciutats del món en qüestions de caràcter religiós, pastoral, social, econòmic, demogràfic i cultural.

Una quarta decisió de Martínez Sistach és la de redactar les seves memòries en forma dialogada i amb el desig que estiguin al carrer en la propera diada de Sant Jordi. De fet, ja ha començat la seva elaboració amb la col·laboració de dues persones implicades en tasques comunicatives com són el periodista i sacerdot Jordi Piquer, company de curs de Martínez Sistach en el Seminari de Barcelona i a Roma, i el diaca Ramon Ollé, delegat de Mitjans de Comunicació de l'arque-

bisbat de Barcelona. El diaca Ollé, casat i pare de família, és enginyer de comunicacions i llicenciat per la Facultat de Teologia de Catalunya. Ramon Ollé i el bisbe auxiliar Sebastià Taltavull son avui dos personatges claus a l'arquebisbat. Omella els té com a col·laboradors molt propers i de la màxima confiança.

El Papa compromès amb l'Ecclesia semper reformanda

Juan José Omella, Lluís Martínez Sistach, Sebastià Taltavull i Ramon Ollé sintonitzen amb l'esperit i el compromís renovador impulsat pel Papa Francesc. Renovació necessària en l'interior de la mateixa Església i en la presència de l'Església al món del segle XXI.

Francesc va tornar a referir-se a la renovació eclesial i evangèlica en el seu discurs (21 desembre 2015) davant la Cúria Romana, una estructura envoltada per crisis i escàndols. El Papa és conscient, i ho pateix en el seu cor, que la renovació ensopega amb mals del passat i del present i amb forta oposició en determinats àmbits eclesiàstics. En aquest context, les paraules de Francesc expressen una decidida determinació: «Alguns d'aquests mals s'han manifestat al llarg d'aquest any, provocant mol dolor al cor i ferint moltes ànimes, fins i tot amb escàndol. És necessari afirmar que això ha estat, i ho serà sempre, objecte de sincera reflexió i de decisives mesures. La reforma seguirà endavant amb determinació, lucidesa i resolució perquè *Ecclesia semper reformanda*».

Aquesta expressió llatina, segons va explicar un dia el sacerdot i teòleg Salvador Pié Ninot, està inspirada en Luter, i fou Hans Küng, en diàleg amb Karl Barth, el qui la va relançar en el món catòlic abans del Concili Vaticà II i el seu *aggiornamento*.

Francesc proposa la pregària d'Oscar Romero

Francesc mostra ferma reformadora davant la Cúria Romana i els sectors immobilitistes eclesiàstics. Proposa la pregària d'un personatge que els és incòmode i els trenca els esquemes. Convida a pregar «amb la bella oració, comunament atribuïda al beat Oscar Arnulfo

Romero, però que fou pronunciada per primera vegada pel cardenal John Dearden». Romero, arquebisbe de San Salvador, celebrava missa quan fou assassinat el 24 de març del 1980 per ser defensor dels drets humans contra la dictadura militar i fou beatificat el 23 de maig del 2015. Heus aquí aquesta pregària plena d'esperança a partir de la fragilitat de la condició humana:

«De vez en cuando, dar un paso atrás nos ayuda
a tomar una perspectiva mejor.
El Reino no sólo está más allá de nuestros esfuerzos,
sino incluso más allá de nuestra visión.
Durante nuestra vida, sólo realizamos una minúscula parte
de esa magnífica empresa que es la obra de Dios.
Nada de lo que hacemos está acabado,
lo que significa que el Reino está siempre ante nosotros.
Ninguna declaración dice todo lo que podría decirse.
Ninguna oración puede expresar plenamente nuestra fe.
Ninguna confesión trae la perfección, ninguna visita pastoral trae la
integridad.
Ningún programa realiza la misión de la Iglesia.
En ningún esquema de metas y objetivos se incluye todo.
Esto es lo que intentamos hacer:
plantamos semillas que un día crecerán;
regamos semillas ya plantadas,
sabiendo que son promesa de futuro.
Sentamos bases que necesitarán un mayor desarrollo.
Los efectos de la levadura que proporcionamos
van más allá de nuestras posibilidades.
No podemos hacerlo todo y, al darnos cuenta de ello, sentimos una
cierta liberación.
Ella nos capacita a hacer algo, y a hacerlo muy bien.
Puede que sea incompleto, pero es un principio,
un paso en el camino,
una ocasión para que entre la gracia del Señor y haga el resto.
Es posible que no veamos nunca los resultados finales,

pero esa es la diferencia entre el jefe de obras y el albañil. Somos albañiles, no jefes de obra, ministros, no el Mesías. Somos profetas de un futuro que no es nuestro»

Krzysztof Charamsa, el sacerdot homosexual expulsat del Vaticà, defensa el Papa

La relació entre el Papa Francesc i el Vaticà és difícil. N'ha parlat Krzysztof Charamsa a una trobada amb socis de l'Ateneu Barcelonès. Charamsa (Polònia 1972) és sacerdot catòlic (1997) i ha estat membre de la Congregació de la Doctrina de la Fe des del 2003 i, des del 2011, secretari adjunt de la Comissió Teològica Internacional. Suspès de la seva missió al Vaticà des que el 3 d'octubre passat va revelar la seva homosexualitat amb el seu company, el català Eduard Planas. Ambdós han felicitat les festes de Nadal i Cap d'Any en català, castellà, anglès, italià i polonès.

«El Papa Francesc —segons Charamsa— és un home que té molt de coratge. Ha de vèncer una forta oposició i moltes dificultats en un Vaticà tancat, petrificat, poc humà que contradiu la llibertat de pensar i l'esperit de l'Evangeli. Francesc parla amb humanitat, sense llenguatge eclesial. Obre la porta a l'esperança, però la gent del Vaticà el deixa molt sol, més sol que a Benet XVI. El Papa Francesc, com Jesús, escolta i mira als ulls de les persones, és preocupat de les seves necessitats, anuncia la bona nova sense imposar res a ningú. Recupera l'esperit profètic i d'*aggiornamento* del Concili Vaticà II».

Krzysztof Charamsa, quan treballava al Vaticà, va parlar algunes vegades amb Francesc sobre qüestions relacionades amb la Congregació de la Doctrina de la Fe, però no de la seva situació personal. Charamsa ha enviat fa poc una carta a Francesc sobre l'homofòbia a l'Església catòlica on li explica les causes de la seva decisió de sortir de l'armari. La carta comença amb aquestes paraules: «Sant Pare, estimat Francesc. Jo sempre he estimat l'Església de Crist. Avui, com a persona batejada, sacerdot i teòleg que he desitjat servir l'Església tota la meua vida, em dirigeixo a vós, el meu superior i pastor d'aquesta Església». Comenta: «Francesc és la única persona del Vaticà que em

pot entendre. Molts homosexuals rebutgen l'Església perquè s'hi senten rebutjats, no perquè no siguin creients».

Charamsa va acabar la seva trobada a l'Ateneu amb una confessió: «El més important és ser fidel a l'essència de cristianisme, i ser crític amb moltes coses que no són essencials. M'agradaria compartir amb els altres una mica del somriure de Déu».